

PEHM – NPLG

Dinsdag 1 november 2022

Witteveen+Bos, Utrecht

Introductie

Leonie Straatsma – Witteveen+Bos

Doel van de dag is samen kijken naar kansen en uitdagingen van het NPLG. De ochtend is informeren dmv pitches en middag is interactieve discussie.

Tessa van der Wijngaart - STOWA

De kerndoelen van het NPLG zijn Natuur, Water en Klimaat. Een deel van het NPLG is al uitgewerkt (bijvoorbeeld Natuurherstel). Watersysteem robuust en Klimaatneutraal nog niet. De kern is het klimaatrobuust maken van het landelijk gebied en dat zo integraal mogelijk.

Eveline Buter – Witteveen+Bos

Elkaar inspireren en leren van elkaar kan alleen als je samen bent. Kantoor Utrecht is hierop ingericht. Dit motto geldt ook voor het PEHM.

Er zijn klimaatdoelstellingen binnen W+B opgesteld: alle projecten klimaatneutraal in 2040 en in 2030 dragen adviezen en ontwerpen maximaal bij aan verbetering van de biodiversiteit. Hiervoor is een meer integrale aanpak nodig: opgaven samenbrengen.

W+B gebruikt hiervoor Duurzame Ontwerpprincipes gebaseerd op de Sustainable Development Goals in haar ontwerpen/projecten. De klant zit echter niet altijd op de 'plus' in het project te wachten. Dit vraagt een proactieve houding.

Pitches

Bert Hidding – Ministerie van IenW

NPLG voornamelijk vanuit LNV getrokken, maar IenW is erg betrokken. Het NPLG is een belangrijk element in de tussenevaluatie van KRW. Het NPLG komt voort uit het regeerakkoord en heeft een transitiefonds van 24.3 miljard. Vooral provincies hebben een taak via de gebiedsprogramma's. Deze moeten klaar zijn op 1 juli 2023, waarna een vervolproces komt. Er is een aantal organen opgericht om het proces te faciliteren: het RTLG en de Ecologische Autoriteit. Er is heel veel gaande binnen het NPLG, het is een proces in beweging.

Aanvulling: er komt een MER van het NPLG en daarin moeten alternatieven bekeken worden. Dit is een belangrijke stap. RHDHV schrijft deze MER i.o.v. LNV.

Aanvulling: definitie van landelijk gebied is beschreven in de Startnotitie NPLG waarin een kaart is opgenomen.

Miquel Lurling – WUR

Wetenschap is weinig bekend met het NPLG, dit is een uitdaging. Miquel heeft het plaatje vanuit NPLG aangepast vanuit wetenschap, het is nu te simpel weergegeven. Stikstof komt overal terecht en spoelt veelal uit. Het gaat ook over waterkwaliteit.

De wetenschap is internationaal gericht. Mag ook wel dichterbij huis gaan kijken om beter aan te kunnen haken bij bijvoorbeeld het NPLG. Op individueel niveau zijn wetenschappers er wel mee bezig, maar er is geen beleid vanuit de kennisinstellingen. Hier ligt wellicht een rol voor STOWA om dit te faciliteren. Wetenschappers zouden ook meer in commissies kunnen zitten.

Aanvulling: hoe komt kennis vanuit wetenschap naar andere stakeholders?

Aanvulling: kennisinstellingen hebben steeds meer internationale werknemers, die weinig idee hebben hoe het waterbeheer in NL werkt. Het is een taak van de kennisinstellingen om de medewerkers meer bij te brengen hoe (natuurbeheer in) NL werkt.

Aanvulling: we kijken bij PEHM nu meer integraal naar landschap i.p.v. naar de plas zelf zoals jaren geleden. Het is een kans om het PEHM met aquatische ecologen meer te verbinden met landschapsecologen en ecohydrologen.

Tessa van der Wijngaart – STOWA

Kennis als basis om de doelen te realiseren en STOWA kan eraan bijdragen om deze kennis leveren. STOWA heeft een plan voor een 'instrumentenkoffer' om mensen in verschillende gebruikersgroepen te helpen. Belangrijk daarbij is om duiding te geven welke instrumenten wanneer gebruikt kunnen worden. Vervolgstep is het toepassen van de koffer in cases en om een KIK (kennis in kaart) te maken. De ontwikkeling wordt in samenwerking met Unie van Waterschappen gedaan. Contact met het ministerie is aanvullend nodig.

Ecologen moeten proactief kennis inbrengen. Maak daarbij je kennis beeldend en durf keuzes te maken (vertel niet je onzekerheden, maar breng knelpunten duidelijk naar voren).

Aanvulling: Ontbreekt er nog kennis? Of is het een geval van samenbrengen en ontsluiten van wat er is? STOWA heeft een overzicht van wat er ligt en gaat uitzoeken welke kennis mist. Er is een flinke stap te zetten in gebruik van bestaande kennis. Aanvullend komen vast kennisvragen uit de processen die lopen en die zullen opgepakt moeten worden.

Aanvulling: In het DAW komen landbouw en water ook al bij elkaar. Daar worden kaarten gemaakt en kan een kans zijn om mee te werken. Deze kaarten zijn echter wel lastig te vinden (niet openbaar).

Aanvulling: stikstof en KRW doelen zijn vaak niet complementair. Hoe kun je dit wel tegelijk aanpakken, rol van STOWA hierin is gewenst.

Marcel van den Berg – RWS

Definitie landelijk gebied gaat over heel NL m.u.v. stedelijk gebied en grote wateren (volgens SCP). De rijkswateren vallen er dus buiten. Maar RWS werkt ook aan infrastructuur en heeft opgave waterkwaliteit en natuur. RWS heeft een programmamanager voor het NPLG. Er wordt bijvoorbeeld uitgezocht hoe RWS aan de gebiedsprogramma's van de provincies deel kan nemen. Kennisvragen liggen in de verhouding N/P die de afgelopen decennia 2 tot soms 100 keer hoger is geworden. Wat betekent dit voor de ecologie? Bijvoorbeeld verandering van (giftige) algensamenstelling.

Aanvulling: in KIWK is de kennisvraag over N/P verhouding beantwoord. Tip om daar te kijken.

Aanvulling: klopt het dat waterkwaliteit steeds meer uit NPLG verdwijnt en focus ligt op N2000?

Josée Huesmann – Provincie Utrecht

NPLG vertalen naar concrete gebieden, integraal en gebiedsgericht. Het provinciaal programma landelijk gebied (PPLG). Dit wordt gevoed door ontwikkelingen over stikstof en bouwopgave.

Van elk van de gebieden moeten ontwikkelingen worden 'verzameld'. De provincie krijgt deze informatie van derden en heeft zelf ook overzichten, maar het is wel een flinke opgave. Belangrijke vraag is hoe maatregelen effect hebben op elkaar (het waterbed effect). Het is de kunst om een evenwicht te bereiken.

Marion Meijer – WS Noorderzijlvest

Waterschap heeft met 2 provincies te maken die het NPLG anders aanpakken. Ene meer centraal, andere benadert stikstof apart. Wat het waterschap Drenthebreed doet is sessies bijwonen en KRW kennis inbrengen. In de brede sessies kun je ook zien hoe andere waterschappen bezig zijn.

Gestart met onderzoek hoe meer water vast te houden in beken, samen met andere stakeholders. Het plan van aanpak is integraal en is dan ook in de geest van het NPLG. Het NPLG lijkt te focussen op N2000, maar ook gebeurt er veel buiten de N2000 gebieden. Werken bottom-up, terwijl het ministerie top-down werkt, dit is een spanningsveld.

Aanvulling: waterschappen hebben vaak wel watersysteemanalyses al uitgevoerd, maar een landschappelijke analyse (LESA) vraagt een meer brede blik en is niet altijd al beschikbaar.

Sebastiaan Schep – Witteveen + Bos

Drie pijlers om gebiedsprojecten aan te pakken: systeembegrip+integrale aanpak+samenwerken met lef. Bij doen van systeemanalyse is inhoud belangrijk, maar ook om weer terug te gaan naar begrijpelijk weergeven van de resultaten. In het NPLG kunnen ecologen proactief werken omdat ecologen goed complex kunnen werken en systemen in het geheel te bekijken. Er ligt een uitdaging in het gat tussen senioriteit en junioriteit: hoe behouden we de kennisbasis?

Het NPLG is een kans om de goede dingen te gaan doen. Let wel op dat de basiskennis op orde is. Je moet het systeem snappen en maatregelen volgen (met monitoring) voordat je aan de slag gaat. Oproep om te werken aan het maken van brede, integrale analyse van landschappen: "LESA + ESF". Los van de politiek. Een waarde vrij begrip van ecosystemen.

Aanvulling: ook na 1 juli 2023 gaat er nog van alles gebeuren, namelijk de uitvoering. De tijd tot 1 juli is te kort om voor het gehele land LESA's uit te voeren, maar ook daarna is er nog de ruimte. Boodschap is dus om er wel aan te beginnen.

Aanvulling: opdrachtgevers moeten opdrachten ook integraal uitzetten en niet sectoraal.

Aanvulling: Sluit nu alvast aan bij bestaande systeemanalyses. Het heeft een meerwaarde om de integrale analyse met een gevarieerde groep aan stakeholders te maken om vanuit verschillende invalshoeken te kijken.

Jorrit Timmers – HH van Rijnland

NPLG ligt bij de provincie primair, maar waterschap wel als partner betrokken door juiste informatie te leveren. Na het opstellen door het waterschap van KRW-doelen en vervolgens goedkeuren door de provincie kwam het NPLG erover heen. NPLG gaat voor Rijnland vooral over N, P en

gewasbeschermingsmiddelen. Het waterschap moet nog een ambitie bepalen in hoeverre er capaciteit en budget vrijgemaakt worden voor NPLG. De N en P emissie zijn te hoog in het gebied en moet veelal flink gereduceerd worden. Er is gekozen voor 10% reductie in 2027 (politieke beslissing), om 'ergens te beginnen'.

Ziet NPLG als kans om meer sturend te werk te gaan met de juiste kaders. Neemt actieve rol om KRW onderdeel te laten zijn/blijven van het NPLG.

Twee casussen

Marion Meijer – Casus Eelderdiep – Waterschap Noorderzijlvest

Zie sheets.

Het eindproduct van de integrale systeemanalyse is te vinden op de website van NZV. Maatregelen zijn afgestemd op mogelijkheden die vanuit de systeemanalyse zijn onderzocht.

Miriam Collombon en Maarten Ouboter – Casus Voet Heuvelrug, Loosdrecht en Noorderpark – Waternet

Zie sheets.

Gebiedsafbakening van N2000 en KRW en drinkwater en grondwater is anders – hoe kun je dit integraal bekijken?

Er zijn maatregelen gekomen ten gunste van terrestrische doelen (voorbeeld schorpioenmos) die nadelig waren voor waterkwaliteit (P). Stel het gebied boven de opgave: bekijk alle opgaven bij elkaar. Geef mee aan uitvoerders hoe de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden en hoe negatieve (bij)effecten voorkomen kunnen worden. Denk ook aan het bijbehorende beheer en onderhoud.

Rondje projecten

Tessa van der Wijngaart – STOWA. Fleur van Gool is bezig met [JONG Waterbeheer](#) en ontwikkelt allerlei hulpmiddelen en tips om jonge waterbeheerders in hun kracht te zetten en jonge en ervaren medewerkers met elkaar te verbinden.

Susan Sollie – TAUW. Deze maand komt er een rapport uit vanuit NKWK-KBS (klimaatbestendige stad) over effecten van klimaatverandering op waterkwaliteit en van klimaatadaptatiemaatregelen op waterkwaliteit. Te vinden op www.klimaatadaptatienederland.nl onder het Kennisdossier 'stedelijke waterkwaliteit'.

Miquel Lurling – WUR. Oproep om de site van [WWQA](#) (World Water Quality Alliance) te bekijken en eventueel actief bij te dragen. Zie sheets.

Tineke Troost – Deltares. [NAPSEA](#) project is gestart over maatregelen van source to sink om nutriënten te reduceren.

Martin de Haan – RHDHV. Opdracht voor RWS om van diverse gidsoorten te bepalen welke standplaatscondities bij die soorten horen. Voor meren, rivieren en brakke rijkswateren.

Martijn Hokken – WS Zuiderzeeland. Alle palen van carbolineum worden vervangen door nvo's binnen het waterschap.

Martin Droog – RHDHV. Voert samen met W+B de natuurdoelanalyse uit voor de provincie Utrecht, waarbij de huidige situatie en knelpunten i.h.k.v. N2000 worden bepaald.

Sebastiaan Schep – W+B. Oproep voor de [PAO cursus](#) aquatisch ecologische systeemanalyse. De aanmeldingen vielen tegen; afgelopen keer zelfs geannuleerd. Update: cursus gaat door, er is nog plaats, zie [Aquatisch ecologische systeemanalyse | PAOTM](#).

Joke Nijburg – Bureau Waterschakel. Project legakkerherstel in de Oostelijke Vechtplassen met nieuwe technieken. Aanleg klaar en nu over naar monitoring. Volgend jaar worden excursies georganiseerd.

Simone van Dam – Hollands Noorderkwartier. Gestart met monitoring van de duinen omdat daar weinig kennis van is.

Annet Pouw – Hogeschool Almere. Diverse studierichtingen met waterkwaliteit. Stageopdrachten zijn altijd welkom.

Casper Cusell – W+B. benoemt dat veel kennis en ervaring vanuit aquatische ecologie (bijvoorbeeld wijze van systeemanalyse) gebruikt wordt bij terrestrische ecologie.

Laura Moria – NMI. Benoemt de bedrijfsbodemwaterplannen ([BBWP](#)) dat voortkomt uit het DAW. Maatregelen voor boeren.

Jos Koopmans – TAUW. Belangrijk om aan de voorkant van projecten klimaatverandering mee te nemen en nadenken over welke functies mogelijk zijn.

Maarten Ouboter – Waternet. Er is een groep trainees bij Waternet. Idee om in volgende bijeenkomst de jongere mensen aan het woord te laten.